

Výukový materiál

zpracovaný v rámci projektu:
Střední zdravotnická škola ÚO – šablony

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Registrační číslo projektu:

CZ.1.07/1.5.00/34.0475

Šablona: III/2 Inovace a zkvalitnění výuky
prostřednictvím ICT

Název materiálu:

Léčebné polohy nemocných

VY_32_INOVACE_2.2.15

Datum vytvoření: 3. ledna 2013

Ověření ve výuce – cílová skupina – žáci třídy: ZA

Datum ověření: 15.1. 2013

Předmět: Ošetrovatelství cvičení

Ročník: 1.

Jméno autora: Mgr. Jindra Bartošová

škola: **Střední zdravotnická škola,
Ústí nad Orlicí, Smetanova 838**

Klíčová slova: aktivní poloha, přirozená poloha, vynucená poloha, pasivní poloha, polohování, Fowlerova poloha, Ortopnoická poloha, Trendelenburgova poloha, poloha na břiše, poloha na boku, poloha na zádech, Simsova poloha

Anotace: Prezentace s kontrolními otázkami pro výuku - Léčebné polohy nemocných.

Očekávaný výstup: Žáci umí charakterizovat vhodnou, aktivní, přirozenou, vynucenou a pasivní polohu nemocných. Žáci znají význam a způsoby polohování. Žáci popíší vybrané léčebně preventivní polohy nemocných.

Léčebné polohy nemocných

Vhodná poloha

- zmírňuje bolest i neklid nemocného,
- zabraňuje vzniku proleženin,
- zabraňuje vzniku deformit kloubů, kontraktur svalů a vzniku omezení pohybu,
- usnadňuje dýchání – prevence zánětu plic

Aktivní poloha

- **Přirozená** – polohu zaujímá nemocný sám, je mu příjemná, může ji kdykoliv změnit.
- **Vynucená** – polohu zaujímá nemocný z nějakého důvodu (bolest, lepší dýchání), často je v této poloze velmi dlouho

Přirozená poloha

Vynucená poloha

Pasivní poloha

- zaujímá pacient, který není schopen svou polohu ovládat vůlí, důležité je v tomto případě polohování,
- pacienti - velmi slabí, v bezvědomí apod.,
- polohu ovládají gravitační síly.

Proč Polohování ?

- má odstranit působení tlaku na jedno a to samé místo,
- zabránit tvorbě kontraktur a deformací,
- napomáhat dobrému prokrvení jednotlivých částí těla.

Polohování

Polohy léčebně preventivní

- často přináší úlevu - úlevová poloha,
- nemocný tuto polohu nezná - musíme naučit,
- někdy je pro nemocného tato poloha nepříjemná,
- nemocného je důležité motivovat, vysvětlit, proč musí tuto polohu zaujímat.

Polohy léčebně preventivní

- Fowlerova poloha
- Ortopnoická poloha
- Trendelenburgova poloha
- Obrácená Trendelenburgova poloha
- Poloha na bříše
- Poloha na boku
- Poloha na zádech
- Simsova poloha

FOWLEROVA POLOHA

- poloha vsedě či polosedě v lůžku, při které má nemocný hlavu a trup zvednutý do úhlu $45 - 90^\circ$,
- nejčastěji používaná poloha,
- vhodné použít bedničku, molitany pod hýždě, paty, kolena,
- kolena mohou, ale nemusí být pokrčená.

Použití: po operaci v břišní a hrudní dutině, onemocnění srdce a plic, nemocní ohrožení pneumonií (staří lidé), při jídle, podávání léků, nevolnosti

Fowlerova poloha

Ortopnoická poloha

- nemocný sedí na lůžku se spuštěnými nohami, ruce má opřené o jídelní stůl

Použití: při selhávání srdce,
onemocnění plic - těžké dušnosti

Ortopnoická poloha

Trendelenburgova poloha

- hrudník a hlava jsou níže než DK,
- sklopení ložné plochy nebo podložení dolních nohou lůžka
- zajišťuje lepší prokrvení mozku

Použití: po větších ztrátách krve, pro udržení těhotenství, po operaci v malé pánvi (odlehčení orgánů)

Trendelenburgova poloha

Obrácená Trendelenburgova poloha

- celé lůžko směřuje šikmo dolů

Použití: při špatném prokrvení DK
(tepenná onemocnění)

Obráčená Trendelenburgova poloha

Poloha na břicho

- nemocný leží na břicho s hlavou otočenou na jednu stranu.

Použití: prevence kontraktur dolních končetin, vhodná pro klienty po chirurgických výkonech v oblasti úst a hrdla, často ji zaujímají lidé v akutní fázi vředové choroby žaludku nebo duodena.

Poloha na břicho

Poloha na boku

Použití: pro odpočinek a spánek, uvolnění tlaku v kříži, na patách, při zánětu pohrudnice (nemocný leží na postižené straně – omezuje tak dýchací pohyby, čímž tlumí bolest), po operaci ledvin, u některých onemocnění v dutině břišní, při transportu nebo polohování

Poloha na boku

Poloha na zádech

- **POLOHA NA ZÁDECH S MÍRNĚ POKRČENÝMI DK** – mohou se podložit válcem

Použití: při zánětu žlučníku, apendixu, pobřišnice, při úrazu

- **VODOROVNÁ POLOHA NA ZÁDECH**

Použití: při poranění lebky, páteře, pánve

Poloha na zádech

Simsova poloha (semipronační, stabilizační)

- nemocný leží na boku tak, že spodní horní končetina je umístěná za klientem, horní je ohnutá v rameni a lokti. Obě dolní končetiny jsou ohnuté, vrchní je předsunutá.

Použití: může se využít u nemocných v bezvědomí, u paraplegiků, hemiplegiků, při podávání klyzma.

[Ukázka](#)

Kontrolní otázky

Jak se nazývá tato poloha?

Ortopnoická

Fowlerova

Trendelenburgova

na zádech

Špatně

Dobře

Kontrolní otázky

Klikněte na správné věty.

Aktivní poloha je přirozená a vynucená.

Do vynucené polohy nemocného ukládá sestra.

Vynucenou polohu zaujímají nemocní velmi slabí.

Pacient, který není schopen svou polohu ovládat vůlí, zaujímá polohu pasivní.

Poloha léčebně preventivní může být pro nemocného nepříjemná.

Přirozenou nebo vynucenou polohu si nemocný zaujímá sám.

Pasivní polohu zaujímají nemocní, kteří jsou velmi slabí.

Kontrolní otázky

Jak se nazývá tato poloha?

aktivní

pasivní

přirozená

vynucená

CHYBA

DOBŘE

Kontrolní otázky

Jak se nazývá poloha, která je vsedě či polosedě v lůžku, kdy nemocný má hlavu a trup zvednutý do úhlu 45 – 90°?

Trendelenburgova

Ortopnoická

Simsova

Fowlerova

poloha na zádech

Výborně

Chyba

Kontrolní otázky

Jak se nazývá tato poloha?

pasivní

výborně

špatně

Trendelenburgova

Simsova

Fowlerova

obrácená
Trendelenburgova

Ortopnoická

Kontrolní otázky

Jak se nazývá tato poloha?

Simsova

Ortopnoická

obrácená
Trendelenburgova

Fowlerova

Trendelenburgova

na zádech

dobře

špatně

Kontrolní otázky

Jakou polohu lze provést při špatném prokrvení DK?

Fowlerova

Trendelenburgova

Simsova

Ortopnoická

obrácená
Trendelenburgova

na zádech

Kontrolní otázky

Jaká poloha je vhodná při prevenci kontraktur dolních končetin, po chirurgických výkonech v oblasti úst a hrdla nebo v akutní fázi vředové choroby žaludku nebo duodena?

Simsova
poloha

poloha
na zádech

poloha
na břiše

Výborně

poloha
na boku

Fowlerova
poloha

Ortopnoická
poloha

Chyba

Kontrolní otázky

Jaká poloha je vhodná při odpočinku, spánku, zánětu pohrudnice, po operaci ledvin, u některých onemocnění v dutině břišní, při transportu nebo polohování?

Simsova
poloha

poloha
na zádech

poloha
na břiše

poloha
na boku

Fowlerova
poloha

Ortopnoická
poloha

Kontrolní otázky

Při jakých stavech lze použít vodorovnou polohu na zádech?

VÝBORNĚ

CHYBA

poranění
lebky

poranění
páteře

po velkých
krevních
ztrátách

při dušnosti

při špatném
prokrvení
DK

poranění
pánve

Kontrolní otázky

Do jaké polohy je vhodné uložit nemocného pokud je dušný?

VÝBORNĚ

CHYBA

na boku

na bříše

Simsova

Fowlerova

na zádech

Ortopnoická

Literatura

- KELNAROVÁ, Jarmila; CAHOVÁ, Martina; KŘEŤANOVÁ, Iva a kol. Ošetřovatelství pro zdravotnické asistenty. Praha: Grada, 2011, ISBN 978-80-247-2830-8.
- MIKŠOVÁ, Zdeňka; FROŇKOVÁ, Marie; ZAJÍČKOVÁ, Marie. Kapitoly z ošetřovatelské péče I.. Valašské Meziříčí: Nalios, 2002